

ODMEVI

Nove Fužine ne morejo postati občina

je bil udarni naslov na prvi strani 3. številke Naše skupnosti, kjer g. Celestina, podpredsednik skupščine občine Moste-Polje razpreda svoje lucidne misli in odreka krajanom Novih Fužin pravico do lastne odločitve glede uveljavitve lokalne samouprave.

Najprej z g. Celestino razčistimo napovedi liberalnih demokratov in prenoviteljev, da hočejo v Novih Fužinah svojo občino, če jo bodo zahtevali v Polju. Mislim, da to ni res. To smo napovedovali krajanom Novih Fužin. Liberalni demokrati in prenovitelji so nam priporočali naj glasujemo za enotno mestno občino. Ni res, da

MESTA NI MOGOČE DELITI

(nad. s 1. strani)

nice slovenske države bo Ljubljana dobila kasneje z ustreznim zakonom, ki menda pripravljen že čaka na postopek sprejema v parlamentu. Za tiste, ki so si iskreno prizadevali za nove samostojne občine, čeprav znotraj mesta (naselja) Ljubljane, ostane tolažba, da bodo enkrat to le dosegli. Če bo za njimi stala večinska volja ljudi, seveda.

KOMENTIRAMO

»Pozabljive« stranke

Treba je priznati, da s precejšnjo večino poslancev državne zbornice sprejeta odločitev o največjem (po številu prebivalcev) referendumskem območju za ustanovitev (mestne) občine Ljubljana – nasprotovale ji je le 15 poslancev – meče čudno luč predvsem na našo občino. Moste-Polje namreč prednjači po številu predlogov za ustanovitev novih občin znotraj meja mesta Ljubljane, ki so jih izglasovali na zborih občanov, ki res niso bili bogve kako številčno dobro obiskani, a vendarle. Pri tem je zanimivo, da ne gre za krajevne skupnosti, ki bi bile v stalnem sporu z mestom Ljubljana, ali z občino – kot je na primer znano za Šentvid. Nobenih podobnih primerov ni bilo v viški, bežigradski in (razumljivo) tudi ne v občini Center. V Šiški so se za samosvojo občino znotraj mesta Ljubljane odločili – kot je bilo pričakovati – le na zboru občanov v Šentvidu. Pri nas, naj bi bile tri takšne občine: na levem bregu Ljubljanice Polje in Nove Fužine ter na desnem Zador.

Vprašanje, ki se ob parlamentarni razpravi in kasnejšem odločilnem glasovanju kar samo od sebe ponuja, je, kako to, da ljudi na zborih nihče od »odgovornih« ni opozoril na navskrižje njihove odločitve z ustavo in nekaterimi zakoni. Znano je, da so pri oblikovanju občin – še posebej pri odločanju na zborih volilcev o predlogih za referendumska območja – najbolj dejavne stranke. Dobršen kos odgovornosti je torej pri njih, bolj natančno pri tistih, ki so v krajevnih skupnostih (deloma na robu, deloma v mestu Ljubljana, ali v tistih, ki so v celoti »ljubljanске«) prepričevali ljudi, naj glasujejo za samostojne občine, pri tem pa »pozabljive« povedati, da to ni čisto v skladu z ustavo in zakoni. Kakorkoli stvar obračamo je to nepotrebna blamaža!

Res je, da je marsikateri agitator za samostojno občino mislil iskreno, ko jo je utemeljeval z neposrednimi koristmi za ljudi iz teh krajev, toda nobena skrivnost več ni, da so strankarske taktike v tem primeru narekovali ozki politični interesi, neposredno vezani na jesenske občinske volitve. Pri nas sicer nimamo (več) »Županskega zbora«, in bi torej statistika, koliko (več oziroma manj) občin »držijo« ta in ta stranka, ne pomenila več ali manj oblasti na državni ravni, vendar tako brez pomena občinska oblast spet ni. Toda, ali je bilo treba zaradi tega ljudi vleči za nos in se pri tem celo sklicevati na njihovo voljo, ki je, mimogrede, ni nihče ugotavljal na – recimo – poskusnem referendumu? Če so res vsi tako enoglasno za samostojne občine, bi ga ne bilo težko izvesti, prepovedan pa menda v demokraciji tudi ni!

smo pogojevali lastno občino z občino Polje. Tudi če Polje ne bi bilo samostojna občina, bi mi zahtevali svojo, ker imamo za to svoje razloge, a o tem nekoliko pozneje.

G. Celestina trdi, da imamo v Fužinah vse pogoje za lastno občino, ker nam je bilo dano vse (od A do Ž), zato ni prave potrebe po občini. Nato nadaljuje, da je to veliko naselje z velikim številom zaposlenih, zato bo občina v svoj proračun pobrala precej dohodnine. Misli, da je popolnoma nepotrebno skoraj sredi Ljubljane imeti takšen »bantustan«, ki bo vodil samega sebe in na koncu ugotovi, da so Nove Fužine z vsem, od kanalizacije do mestnega prometa, povezane z mestom.

Povejmo, da nam v Fužinah ni bilo nič dano, ampak smo vse krepko plačali. Res pa je, da smo tedaj samoupravo vzeli zelo zares, zato smo tudi uspeli z gradnjo infrastrukture. Nimamo vsega, kar bi morali imeti. Zdravstveni dom še ni zgrajen in II. faza še čaka na dograditev. Ni zgrajen dom občanov, niso zgrajena še vsa parkirišča, ni večnamenskega objekta za mladino, ni policijske postaje, tudi cerkve še ni.

Za precejšnjo dohodnino, ki naj bi jo pobiral proračun nove občine, nisem niti vedel, vendar bi vsak tolar prišel prav za ureditev naselja in večjo kakovost življenja prebivalcev Novih Fužin.

Zakaj zahtevamo lastno občino? Zato, g. Celestina, ker nam zakon ne daje nobene druge alternative. Zakon pozna le občino kot obliko lokalne samouprave in ničesar drugega. Krajevne skupnosti bodo konec leta odpravljene, vsaj tako ste zapisali v svojih informacijah, drugih oblik pa ni. Obljubljanje mestni četrti in novih KS, dokler jih zakon ne določi, je prodajanje megle volilcem. Za nas je bila že sedanja centralizacija na rela-

ciji občina – krajevna skupnost prevelika, prihodnja, mestna, bo še hujša. Že zdaj ne moremo doseči, da bi razne mestne službe vzdrževale soliden standard svojih naprav, naj omenim le propadanje mostovnih ograj, rjavenje in gnitje stebrov električne razsvetljave, poškodovan asfalt, zamenjavo dotrajanih otroških igral, da o nujni ureditvi nepozidanih površin niti ne govorimo! V prihodnji mestni ureditvi bo še veliko slabše, ker bo večja centralizacija. Že do zdaj bi živeli v veliki nesnagi, če ne bi sami ustanovili svoje lastne komunalne službe, ki skrbi za dnevno čiščenje vseh javnih površin, za redno košnjo zelenic, za obrezovanje grmovnic itd. Zato vsaka družina mesečno plača 1 DEM, da služba lahko funkcionira. Vsi stanovanjski bloki pa niso podpisali teh pogodb, zato sta pred njihovimi stanovanji umazanija in nered. Mi hočemo tudi ta problem urediti s sistemskim ukrepom, ki bo zagotavljal dovolj sredstev za komunalno dejavnost.

Zaradi angažiranja sedanje KS problem Novih Fužin ni angleška ali neangleška trava.

Varnost krajanov in njihovega premoženja ter mirujočega prometa je eden važnejših problemov. Zato menimo, da bi morali ustanoviti lastno varnostno redarsko službo z določeni javnimi pooblastili. To lahko stori le občina.

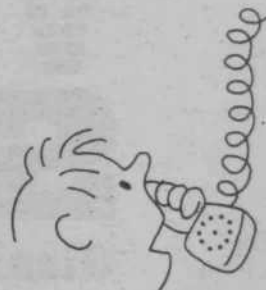
Nočemo nobenih državnih pristojnosti, hočemo le urediti svoje življenje po lastni meri in ne po meri g. Celestine, ki meni, da ni potreben takšen »bantustan«, ki bo samega sebe vodil. Vnaprejšnje odrekanje pravice do lastne lokalne samouprave 17000 prebivalcem Novih Fužin je navaden cinizem, ki ga od predsednika oz. podpredsednika občine nismo pričakovali. Gospod podpredsednik Celestina nas ni v času svojega mandata

obiskal niti enkrat, ni prišel na zbor občanov, ki ga je sam sklical, ampak je poslal svojega pooblaščenca. Primerjanje Novih Fužin z »bantustanom« je po eni strani žaljivo za nas, prebivalce Novih Fužin, po drugi strani pa je žaljivo tudi za človeka, ki tako sodbo izreče – svojim občanom.

V isti številki Naše skupnosti je na 7. strani novic iz KS pri Novih Fužinah navedeno, da se je pod mizo zvedelo, kdo vse so ev. možne kandidatke in kandidati za županjo oz. župana, s pripisom blagor jim na Fužinah. To je abotno podtikanje, kajti nihče ni govoril o kadrovskih rošadah, ker vemo, da nam DZ RS ne bo dopustil lastne občine in nas bo brez naših argumentov določil v sestavni del mestne občine Ljubljana. Prav zato pa je izvedba referenduma popolnoma nepotrebna, saj je dejansko možna le ena rešitev in je tudi že vnaprej določena. Kaj si ljudje mislijo o glasovanju in referendumu o določitvi območij novih občin, pa še enkrat preberite v »Glasovanje kar tako« na drugi strani iste št. Naše skupnosti.

Predsednik skupščine KS
Janez Smrekar

061 - 323 - 353

TELEFON ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE
VSAK DELAVNIK
od 12. do 16. ure

TA PAMETNE

– Ko bomo mi prišli v Evropo, jo bodo drugi pobrisali iz nje.

Kmetijsko gozdarska zadruga Ljubljana
ZE DOBRUNJE
C. II. grupe odredov 43
61261 Ljubljana Dobrunje

razpisuje delovno mesto trgovca v poslovalnici Dobrunje.

Pogoji:
– končana trgovska šola
– izpit za vilčarja

Delovno mesto bomo sklenili za določen čas s polnim delovnim časom in enomesečnim poskusnim delom.

Pisne ponudbe pošljite do 5. 5. 1994 na KGZ LJUBLJANA ZE DOBRUNJE, Cesta II. grupe odredov 43 s pripisom »za razpis«.

UPRAVNA RAZDELITEV IN KRAJEVNA SAMOUPRAVA KRANJSKE

Prav v teh mesecih in letošnjem letu se pospešeno pripravljamo na novo upravno razdelitev Slovenije in s tem na nov tip krajevne samouprave. Lahko rečemo, da prave krajevne samouprave od razpada Kraljevine Jugoslavije aprila 1941 pa do danes sploh nismo imeli. Med vojno so okupatorji krajevno samoupravo popolnoma ukiniteli, občine in župani so bili le izvršni organi, ki so morali delati po zakonih okupacijske države in vojnega časa, ki ne pozna samouprave. Župani, ki so ostali na svojih mestih, so bili dostikrat žrtve ene ali druge strani, saj je nanje gledal vsak iz svojega zornega kota, jih tako ocenjeval in po možnosti na tej podlagi tudi odstranil. Ker pa se je na župane gledalo kot na institut izkoriščevalskega razreda in sodelavca okupatorja, so bili ti pogosto žrtve enostranskega nasilja.

Tudi povojni čas ni poznal samouprave, saj je enoumje postavljalo v občine le preverjene ljudi in velik del ni imel nikakršnih možnosti, da bi odločal o krajevnih zadevah in nanje vplival. Še več, vsi takšni poskusi bi se za akterje končali v zaporih.

Ob pripravah na novo uvedbo krajevne samouprave in novo upravno razdelitev Slovenije pa kar pozabljamo, kdaj se je ta pravzaprav začela in kdaj je bila uvedena moderna upravna razdelitev pri nas.

Vse 18. stoletje in še nekaj let devetnajstega stoletja poznamo krajevno samoupravo na Kranjskem (ne v Sloveniji) iz časov, ko so zemljiški gospodarji postavljali župane (na predlog vaške večje, ali pa tudi ne) za izvajanje svojih in državnih interesov. Njihova funkcija je bila zelo omejena, predvsem pa so sodelovali pri pobiranju davkov v naturi ali denarju. Vaška večja je lahko razpravljala o krajevnih zadevah, cestah, mostovih, potokih, skupni paši itd., toda odločati o tem ni mogla. To je bilo prepuščeno zemljiškemu gospodu. (Bile pa so tudi izjeme, saj vemo, da so se kmetje iz Zadolobro pritožili pri cesarju zaradi paše na gmajni in v pravdi tudi uspeli).

Prihod Francozov v naše kraje leta 1809 je obliko dotedanje samouprave popolnoma spremenil. Krajevna samouprava ni bila več odgovorna zemljiškemu gospodu (vpliv francoske revolucije), temveč je namesto njega francoska uprava postavila župane (mere), ki so odgovorni državni upravi in ne zemljiškemu gospodu. Ravno tu pa je viden revolucionaren poseg nove francoske zakonodaje, ki je ločila državno upravo od zemljiške gospode.

Uprava je prešla v državne roke in krajevna samouprava ni bila več podrejena zemljiškemu gospodu, ki je bil sodnik in tožnik svojih podložni-

kov, vaški večji in županu. Tako so bili v tem času na podeželju današnje občine Lj. Moste-Polje postavljeni meri v Zalogu, Dobrunjah, Prežganju in Dolskem. Upravna razdelitev in lokalna samouprava, ki so jo postavili Francozi, pa sta trajali manj ko štiri leta, saj so bili Francozi na Kranjskem le od oktobra 1809 do septembra 1813. leta.

Po odhodu Francozov pa se stvari niso mogle več vrniti na star tir, pa tudi avstrijski državi je ustrezal tak položaj krajevne samouprave in nove upravne razdelitve na Kranjskem, ki ne bi več prišla v roke krajevnim gosposčinam, temveč bi jo lahko modernizirali in jo prilagodili času zgodnjega kapitalizma in trgovskega razcveta ter novi veliki upravni enoti, ki bi se imenovala Ilirsko kraljestvo in bi

zavzemala Kranjsko, Goriško, Trst, Istro, Reko do Senja in Karlovško okrožje.

Z novo upravno razdelitvijo se je ukvarjalo več ljudi, ki so že dotedaj delali na odgovornih položajih v državni upravi. Kolikšen pomen je avstrijski dvor posvečal tej reorganizaciji, pove dejstvo, da so za predsednika te komisije imenovali grofa Franca Sauraua, ki je bil v času francoskega prodiranja proti Dunaju leta 1797 celo predsednik avstrijske vlade. Načrti so se popravljali, dopolnjevali in usklajevali. Komisija je trdo delala več kot tri leta in konec leta 1817 delo končala. Ta upravna razdelitev in s tem tudi lokalna samouprava je z večjimi in manjšimi popravki, ki so se nabrali skozi desetletja, bila podlaga za upravno razdelitev in lokalno samoupravo vse do leta 1941, ko je v vojni razpadla.

Bralca bo gotovo zanimalo, kam so sodile vasi, ki so v sedanji občini Moste-Polje po tej upravni razdelitvi pridružene in kako so se oblikovale občina in podobčine. Večina naših krajev je sodila pod Okrajno gosposko št. 2, kjer so bile združena državna posestva Turn (Kodeljevo) in Fužine. To je predstavljalo sedež okraja Ljubljana okolica, kamor so sodile glavne

občine – Ljubljana okolica, Črnuče, Zalog, Dobrunje in Bokalce s skupno 11365 prebivalcev. Kraji naše občine pa so bili razdeljeni na glavno občino Zalog (2161 prebivalcev) kamor so sodile Šmartno, Hrastje, Obrje, Snerberje, Spodnja in Zgornja Zadolobrova, Podgrad, Gradovlje, Gostinca, Laze, Zalog, Spodnji in Zgornji Kašelj, Vevče, Slape, Studenec, Fužine, Moste in Selo. Podobčine pa so bile v Šmartnem, Zadolobrovi, Kašlju, Slapah in pri sv. Agati (?).

K občini Dobrunje (2228 prebivalcev), so sodili Štepanja vas, Spodnja in Zgornja Hrušica, Bizovik, desni breg Fužin, Dobrunje, Zador, Zavogljje, Mali in Veliki Lipoglav, Pleše, Repče, Brezje, Pance, Selo pri Pancah, Reber in Dole, Javor, Besnica, Podmolnik in sv. Pavel. Podobčine pa so bile v Štepanji vasi, Bizoviku, Lipoglavu, Javorju in Podmolniku.

Prežganje (2962 prebivalcev) kot glavna občina je pripadalo Okrajni gosposki št. 11 – Gospostvo Višnja gora (okraj) in je obsegalo med drugim tudi Sostro, Česnjice, Zagradišče, Sadinjo vas, Podlipoglav, Trebeljevo, Gozd, Reko, Mali vrh, Volavlje, Vnajarje, Tuji grm, Prežganje, Laze (del), Janče in Gabrje. Za današnje razmere kaj čudna razdelitev. Podobčine pa so bile v Sostrem, Trebeljevem in Volavljah.

Kraji kot so Dolsko, Petelinje, Senožeti, Vinje in Klopce so med drugim sodili v glavno občino Dol (2541 prebivalcev), ta pa k Okrajni gosposki št. 6 – Gospostvu Krumperk.

Zanimivo je, kakšne lastnosti so morali imeti ljudje, ki naj bi bili izvoljeni v občinske svete in kdo jih je sploh lahko volil. V občinske svete so bili lahko izvoljeni, tudi za župane, le zemljiški posestniki. Niso pa mogli biti tisti, ki so bili v državnih službi, razglašeni zapravljevci in oni, ki jim je oblast odrekla sposobnost upravljanja lastnega premoženja (?), kakor tudi oni, ki so bili zaradi zločina v preiskavi, a niso bili spoznani za popolnoma nedolžne. Mandatna doba je trajala šest let. Občinske odbornike pa so lahko volili le tisti, ki so plačevali določeno višino davka. Skratka, krajevna samouprava je bila zaupana le premožnejšemu sloju ljudi. Ščesoma se je ta status nižal, praktično pa je izginil z nastopom strank in voljenimi odborniki na volitvah.

E. S.

Upravna razdelitev Kranjske med leti 1814–1848